

Chàng TÔN

Cả Đản

Không phải vì thấy trong lịch sử và văn học sử của Ta lẫn của Tàu, họ Tôn đã có khối người ăn nên làm ra, nổi tiếng nổi tăm, lừng danh kiệt xuất - như Tôn Đản, Tôn Kinh, Tôn Sơn, Tôn Tần, một lô Tôn Thất..., Tôn Thọ Tường, Tôn Thúc Ngao, Tôn Võ Tử, v.v. - mà chàng ta bắt quàng làm họ. Cái tên cúng cơm của chàng ta xuất phát từ ngẫu nhiên của tình thế, từ chức năng của chàng ta trong ngôi thứ gia đình, từ cung cách gọi thưa của trẻ con.

Số là, sau hơn 4500 ngày bị lũ sâu bọ lên làm người, bầy ma quỷ (đực lẫn cái) đội lốt côi, học đòi lên lớp những người đáng bậc cha chú để mong dạy khéo dạy khôn cho trở thành "người lương thiện trong xã hội xã hội chủ nghĩa", chàng ta, noi gương chim trời vỗ cánh tung bay, làm một phát đi đoàn tụ gia đình tìm chút tự do thật sự. Tuổi đời cũng đã mười mấy, tính từ "ngũ thập niên tiền", cho nên làm sao có nổi mái nhà ở côi tạm dung đành chung sống với con cùng cái. Cho đến một hôm, "chủ nhà" kết duyên, dựng lư, vợ chồng chàng ta cảm thấy dư thừa trong môi trường tổ ấm kia nên bèn quyết định "ra riêng". Nhưng con cái rộng lượng nghĩ tình cha lụm cùm, mẹ già nua, trơ trọi nơi xứ lạ quê người nay lại phải sinh cô sống độc, tiếng nước người bập bẹ dăm ba chữ, lắp ráp một đôi câu thì ăn với ở làm sao nên cũng chẳng đành. Thôi thì nhà còn rộng, mời cha mẹ cứ tiếp tục chung sống đến đâu hay đó. Một điểm son của con cái thời tỵ nạn lưu vong, mà cũng nhờ phước đức ông bà để lại cho cặp vợ chồng già kia. Thói thường ở những nước văn minh tiên tiến - một thói thường hay được những cô cậu của "dân Việt tạm cư" lấy đó làm mẫu mực - những cặp vợ chồng son không thích chung sống với ông via bà bô mà muốn thoát khỏi vòng cương tỏa để được tự do trăm phần trăm, tự do hành động, tự do ăn nói, tự do yêu đương, thậm chí tự do cãi cộ và nguyên rủa nhau nữa.

Duyên âm tình êm thì sớm muộn gì cũng đi đến kết quả cụ thể là sinh con đẻ cái cho vui cửa vui nhà, cho ông bà có cháu bé cháu bông, cho tổ ấm vui lên, cho mái nhà rạng rỡ. Vì

Khi bé chào đời, gia đình hoan hỉ,
Vỗ tay reo mừng, mắt sáng long lanh.
Khi bé dịu hiền nhìn quanh nhìn quẩn,
Vàng trán u buồn cũng thấy vui vui.

Khi trẻ thơ xuất hiện thì bao nhiêu ưu phiền cũng tạm gác lại để đón niềm vui, một niềm vui đem ánh sáng rực rỡ đến cho gia đình. Trẻ thơ là buổi bình minh đang lên, soi sáng tâm hồn người luống tuổi như reo rắc nắng vàng lên cánh đồng hoang, ngào ngạt hương thơm của vô vàn hoa tươi buổi sáng. Cái nhìn thiên thần của bé đầy ấp những dịu hiền vô tận và đôi bàn tay bụ bẫm thánh thiện của bé quờ quạng hư không, muốn nắm lấy cuộc đời, không để cho nó vẩn đục vì nham hiểm và hung bạo. Bé thơ chẳng khác nào cánh chim bồ câu yêu thương triu mến đem đến cho ông bà một bóng hình của ngày mai, dù cho tương lai kia có là cỗi chết. Xin Thượng Đế ban hồng ân cho bản thân tôi, cho những người tôi yêu - anh em, giòng họ, bạn bè và, thậm chí cho kẻ thù của tôi nữa - khỏi phải nhìn thấy cảnh mùa hè thiếu hoa tươi thắm, lòng son vắng bóng chim xanh, tổ ong hoang vắng và ngôi nhà không bóng bé thơ.

Như vậy là chàng ta, chẳng có công trạng gì mà khơi khơi thăng chức ông nội ngang xương. Chỉ được chút thành tích là trót làm cha, làm mẹ, dù không hoàn hảo và đầy đủ bổn phận vì sụp lổ tỵ nạn lưu vong. Thôi thì lấy công chuộc tội, hạ quyết tâm cao làm tròn nhiệm vụ, giữ đúng chức năng của ông bà. Mà làm ông làm bà ở một môi trường lạ hoắc lạ huơ, không ăn nhập gì với truyền thống thì đâu phải dễ. Theo truyền thống dân tộc mình thì dưới một mái nhà đôi khi hòa bình chung sống hai ba thế hệ, cùng chung ngôn ngữ, trên dưới một thói quen, một phong tục tập quán. Thành thử ra chàng ta phải đi lục thư viện, đi bóí nhà sách, tìm cho bằng được tài liệu chỉ cách làm ông làm bà cho đúng cách với xứ sở địa phương.

Làm ông làm bà nơi côi tạm dung khó ời là khó, khó hơn thuở làm cha làm mẹ một trời một vực. Đã mất đi rồi cái không gian, cái khoảng môi sinh trong đó ông bà cháu chất khảm phá lẫn nhau trong thích thú để

cười cùng cười, khóc cùng khóc, cùng nhau hò hát, cùng nhau vui chơi, cùng nhau nhảy múa... Chúc phận ông bà, trên mặt đẳng cấp gia đình là đương nhiên rồi đó, nhưng ở bình diện ngôn ngữ, trong cung cách địa phương, trên địa bàn sinh sống, có những điều nghịch ý bên này, xúc phạm đẳng kia, mặc dù nó là đương nhiên, hợp tình, hợp lý cho một bên đương sự.

Phải làm sao giữ cho được vị trí đúng đắn của ông bà vì tuy là cháu của ông bà nhưng trước tiên và nhất thiết là con của ba mẹ. Dù cho tình thế ưu tiên đó của bé thơ đôi khi được chấp nhận với nhiều trăn trở. Làm thế nào giữ được khoảng cách tối ưu mà khỏi đâm ra hờ hững hay lấn lướt. Làm sao tiếp tay, giúp ích được cha mẹ của bé một cách tốt đẹp mà không khi nào dồn bậc cha mẹ kia vào hàng thứ yếu? Đó là chưa kể nạn ngôn ngữ bất đồng. Trẻ con tiếp thu ngoại ngữ thật nhanh chóng và dễ dàng, trong khi ông già bà lão thì cứ chậm rì rì, đầu óc gần như ngoan cố, dị ứng và kỵ mặt chữ nghĩa xứ người. Lòng cứ nhủ lòng, già cả rồi học với hành gì nữa tốn công mất sức, liệu đường đời có đủ dài để mà sử dụng cho bổ công? Nên chi, chi khoái xem phim Hồng Kông, phim Tàu chuyển âm Việt ngữ, một thứ tiếng Việt lơ lơ lai căng, kiểu Ba-Tàu Chợ Lớn. Do đó chuyện trò với cháu nội, cháu ngoại thì chúng cứ ngơ ngơ, tưởng chừng như ông bà nói khơi khơi, nói không đối tượng. Trong khi ông bà lại cho rằng con nít con nôi bây giờ cứng đầu, cứng cổ, dạy bảo không nghe hoặc nghe mà cứ phớt lờ coi người lớn như "nơ-pa". Thế là nạn dị biệt thế hệ càng ngày càng trầm trọng thêm ra, tình cảm giữa ông bà và thế hệ thứ ba đâm ra có vấn đề.

Cuộc đời tỵ nạn lưu vong tự nó đã là một điều bi đát, may mắn được làm ông làm bà thì hãy chớp lấy thời cơ mà chuyển hóa vì phúc, để cho kiếp người "di tản buồn" khỏi biến thành thảm họa đau thương. Một chiều thu lộng gió, lá vàng thi nhau chạy đua trên đường từ trường mẫu giáo về nhà, nắm chặt trong bàn tay gân guốc một bàn tay bé nhỏ căn phòng mạch sống, chàng ta cảm nhận được cái dòng luân lưu giữa thế hệ này với thế hệ khác. Theo sau bé thơ tung tăng chạy nhảy sau giờ tan học, chàng ta thấy âm thầm tự hào về cái hình bóng tương lai của chính mình trong chuỗi ngày tà huy. Huy chương nào cũng có mặt sắp của nó, làm ông làm bà trong cõi tạm cư phải nhẫn nhục, hy sinh và thông cảm nhiều mới mong cảm nhận được cái thanh thần tiên của một "chàng TÔN". Nhưng "chàng TÔN" là gì mới được chứ? Giản dị thôi, là những chữ cái đứng đầu của ba chữ: **T**hằng **Ô**ng **N**ội.